

ErvaringsGericht Onderwijs

Moeten basisschoolkinderen alle hoofdsteden kennen?

Misschien niet; misschien moeten ze vooral weten waar ze dit kunnen vinden. Maar het zou toch raar zijn als een kind van twaalf jaar nog nooit van Maastricht, Utrecht of Groningen heeft gehoord.

Moeten kinderen feiten en jaartallen uit hun hoofd kennen?

Misschien niet, maar het zou toch vreemd zijn als kinderen van twaalf jaar geen idee hebben waar en wanneer de tweede wereld oorlog zich afspeelde.

Onderwijs is niet simpelweg de overdracht van kennis, maar ook niet géén overdracht van kennis. Onderwijs voedt de fascinerende levensbehoefte waarbij zich ontwikkelende mensen elkaar uitdagen op basis van wat ze kennen en kunnen én op basis van wat ze (nog) niet kennen en kunnen.

De leerkrachten die ons vroeger lesgaven konden zich geen voorstelling maken van de maatschappij waarin wij nu leven. En ook wij kunnen niet exact voorspellen hoe de volgende generatie het best voorbereid de problemen en uitdagingen van hun tijd te lijf kunnen gaan. Goed onderwijs begeeft zich in een spanningsveld van weten en (nog) niet weten, van overdragen en overlaten, van initiatief nemen en autonomie verlenen.

Het hedendaagse onderwijs ontwikkelt zich van leerkrachtgericht naar (meer) kindgericht, van productgericht naar (meer) procesgericht. Het ErvaringsGericht Onderwijs (E.G.O.) reikt hiervoor een genuanceerd concept aan.

ErvaringsGericht Onderwijs

ErvaringsGericht Onderwijs kreeg als eerste onderwijsconcept greep op processen, doordat prof. Laevers de criteria welbevinden en betrokkenheid uitwerkte.

ErvaringsGericht Onderwijs richt zich op een hoog welbevinden en een hoge betrokkenheid, omdat 'in die staat' kinderen zich maximaal ontwikkelen en dus maximaal competent worden. ErvaringsGericht Onderwijs legaliseert het belangrijkste instrument van de leerkracht: zijn intuïtie. Maar het zorgt er daarnaast ook voor dat de leerkracht zijn handelen (conceptueel) kan verantwoorden.

In ErvaringsGericht Onderwijs is respect voor het kind en zijn rechten een sterk motief geweest tot innovatie: de erkenning van het rijke innerlijke leven van kinderen, het verlenen van het recht om mee te bepalen in welke activiteiten ze zich engageren, de afbouw van moraliserende tussentijdse momenten en het bepleiten van een 'natuurlijke' en niet-infantiliserende omgangsstijl zijn daar aanwijzingen voor. (citaat Ferre Laevers)

ErvaringsGericht Onderwijs benadert kinderen niet als object ('lijdend' voorwerp) waar je kennis in kunt stoppen, maar als subject (onderwerp) waarmee je processen aangaat.

ErvaringsGericht Onderwijs biedt conventionele scholen een doorkijk naar haalbare perspectieven met betrekking tot uitdagende differentiatievormen.

ErvaringsGericht Onderwijs vertoont overeenkomsten met de traditionele vernieuwers als Dalton, Montessori, Jenaplan en Freinet, omdat het gebruik maakt van de pedagogiek en de werkvormen ervan. Het geeft echter de traditionele vernieuwers een aanvulling op hun concepten. De procesvariabelen 'welbevinden' en 'betrokkenheid' zijn een graadmeter voor hoe processen verlopen. De interventies die daar uit volgen kunnen nieuwe impulsen geven aan de onderwijsdynamiek.

ErvaringsGericht Onderwijs is sterk verwant aan het OntwikkelingsGericht Onderwijs, zowel in zijn opvatting over onderwijsvernieuwing als in zijn verschijningsvorm. Beide concepten proberen de betrokkenheid van kinderen te verhogen en mogelijkheden te zoeken als die betrokkenheid er (even) niet is. ErvaringsGericht Onderwijs legt nadruk op het feit dat ‘de staat van betrokkenheid’ het moment van fundamenteel leren is en niet een moment om leerkrachtbedachte interventies te plegen. Met andere woorden: Betrokkenheid die kinderen vanuit zichzelf hebben geef je de ruimte en als die betrokkenheid er niet is, probeer je die te activeren. Maar als ze betrokken zijn, dan laat je ze gaan!

ErvaringsGericht Onderwijs vertoont overeenkomsten met de uitingsvormen van vernieuwingsconcepten als Iederwijs, maar is zeker niet hetzelfde. Uiteraard werkt ook ErvaringsGericht Onderwijs proces-, vraag- en kindgericht, maar het ontnemt de leerkracht niet de mogelijkheid om initiatieven te nemen. Integendeel: als kinderen van nature niet betrokken zijn op een of meerdere vak- en vormingsgebieden, reikt het concept van ErvaringsGericht Onderwijs de leerkracht betrokkenheidsverhogende interventies en condities aan, om de kans op een maximale, veelzijdige ontwikkeling te verhogen.

ErvaringsGericht Onderwijs is een ‘totaalconcept’ dat dertig jaar lang vanuit de praktijk, wetenschappelijk is doorontwikkeld vanuit Leuven. In Nederland is nu vijftien jaar praktische ervaring opgedaan. En daarmee zijn het ‘Expertisecentrum ErvaringsGericht Onderwijs Nederland’ en het ‘Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs’ in Leuven vindplaatsen voor fundamentele antwoorden op vragen over wat de laatste tijd 'Het nieuwe leren' wordt genoemd.

Publicatie

De publicatie *‘ErvaringsGericht Onderwijs; van oriëntatie tot implementatie’* (M. v. Herpen, Garant, 2005) beschrijft een beeld van een eeuw constructivistisch denken, dertig jaar wetenschappelijk ervaringsgericht onderzoek en vijftien jaar praktijkervaring in Nederlandse vernieuwingscholen. Het schetst de noodzaak van verandering, de achtergronden, een haalbare praktijk en een implementatietraject. Deze tijd vraagt om vrije, verantwoordelijke mensen. En daar moet het onderwijs het antwoord op zijn. In dit boek wisselen noodzakelijke theorie en beeldende praktijkbeschrijvingen elkaar af.

Het is een boek voor basisschoolleerkrachten, onderwijsbegeleiders, Pabodocenten en Pabostudenten.

Meer informatie

Voor info over expertisecentrum E.G.O. Nederland (aanbod, cursussen, begeleiding, lezingen, netwerken, samenwerking CEGO), boeken, video’s, leermiddelen, tijdschrift EGOSCOOP, nieuws, meest gestelde vragen, conceptuitleg, E.G.O.-documenten, spreuken, E.G.O. en inspectie, etc. bezoek: www.ervaringsgerichtonderwijs.nl